

«He-he, Det var
artigere med
Berntsen...»

LEDER I NATUR OG UNGDOM, SILJE
SCHEI TVEEDAL, TIL NATIONEN.

Innhold:

Nye kart med miljø

Nye kart fra Statens kartverk kommer i høst. Informasjon om natur og miljø er en viktig del av de nye kartene.

• side 4

Vil ikke droppe pukkverket

Miljøverndepartementet har sagt endelig nei til pukkverk ved Hardangerfjorden. Men Hardanger Rock Company setter sin lit til at Arbeiderpartiet skal omgjøre vedtaket i Stortinget.

• side 6

Ukjent hormonhermer oppdaget

Avløpsvannet fra Essos oljeraffineri på Slagen-tangen gir hormonforstyrrelser hos fisk.

• side 9

Tiger død - nordmenn anklaget

Norske forskere anklages for å ha forårsaket døden til to tigere i Nepal. De tilbakeviser kritikken.

• side 10

Tidenes fyrverkeri?

Russiske myndigheter er villig til å vurdere år 2000-problematikken, men først i år 2000.

Overgangen til et nytt årtusen kan bli markert med kraftigere fyrverkeri enn ønskelig. Atomkraftverkene er nemlig overvåket av datamaskiner, maskiner som kan få problemer med å takle et årstall som begynner på tjue og slutter på dobbel null.

Atomkraftprodusentene mener selv at faren for uhell er liten. Thomas Nilsen i Bellona er mer skeptisk. Særlig frykter han russiske kraftverk med vestlig datateknologi i sikkerhetssystemene.

• side 5

Krever tiltale for bjørnedrap

Naturvernforbundet mener lensmannen som skjøt bjørnen Låfto brøt med politinstruksen.

— Bare tull at han handlet i nødverge. Lensmannen kunne gjort mer for å unngå fellingen. Betjenten bør absolutt tiltales for handlingen, sier rovviltansvarlig

Arne Flor i Naturvernforbundet i Aust-Agder. Han påpeker at bjørnen aldri viste aggressiv adferd.

• side 3

Miljøvernere bondefanget

De tre sentrale miljøvernere Aina Edelmann, Åsne Berre Persen og Lars Haltbrekken er på vei til nye jobber i Bonde- og småbrukarlaget. Fungerende generalsekretær Jan Petter Løvstad sier han er kjempefornøyd med fangsten.

• side 8

Natur & miljø Bulletin

utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør: Tom Erik Økland
Redaksjon: Siri Lehne Nilsen, Jens Petter Toldnæs, Kristian Jahre
Adresse: Postboks 6891 St Olavs plass, 0130 Oslo. Tlf: 22 99 33 00. Faks: 22 99 33 10. Direkte: 22 99 33 + 71 (Toldnæs), 72 (Nilsen), 74 (Økland), 22 (Jahre) E-post: redn@online.no
Neste utgave: x.x.1998.

Abonnement: 199/år (privatpersoner), 500/år (bedrifter)
Annonser: Tlf: 22 71 92 20. Faks: 22 71 92 38.
Trykking: Gan Grafisk. Trykket på 100% resirkulert papir.
Norges Naturvernforbund: Samme postadresse som N&M Bulletin. Web: <http://www.ngo.grida.no/naturvern> E-post: naturvern@naturvern.no

norsk fagpresse®

Sneversynt kritikk

Nok en gang får Naturvernforbundet kjeft av Innsamlingskontrollen for bruken av TV-aksjonsmidlene fra 1996. Nok en gang retter kritikken seg mot Naturvernforbundets bruk av midlene som likviditetsreserve for den daglige driften. Og nok en gang utelater Innsamlingskontrollen å nevne en del vesentlig informasjon om Naturvernforbundets handlemåte.

For det første fremstilles forbundets bruk av penger som noe i nærheten av ulovlig. Dette er ikke tilfelle, flere frivillige organisasjoner som har blitt tildelt TV-aksjonsmidler bruker og har brukt midlene til daglig drift. Det innebærer ikke at pengene brukes opp. Man «låner» pengene av seg selv, for å bedre betalingsevnen i en vanskelig periode. Andre inntekter vil siden bli brukt som TV-aksjonsmidler. Det finnes ingen lov eller regel som forbyr dette. Dermed har Naturvernforbundet ikke gjort noe ulovlig, juridisk sett.

For det andre er samtlige av Naturvernforbundets TV-aksjonsprosjekter i rute. Alle utbetalinger til TV-aksjonsprosjektene er gjort som planlagt.

For det tredje er det faktisk slik at TV-aksjonsmidlene har bidratt til å holde landets største miljøvernorganisasjon levende de siste årene. Uten aksjonsmidlene hadde organisasjonen sannsynligvis vært konkurs, siden man da ville kommet i en situasjon hvor man ikke hadde hatt penger til å betale regninger og lønn.

Innsamlingskontrollens hovedkritikk mot Naturvernforbundet er at pengene fra TV-aksjonen kan forsvinne i en eventuell konkurs. Om pengene var plassert på en egen konto, ville de likevel gått med i dragsuget i en eventuell konkurs.

Innsamlingskontrollens skyts mot Naturvernforbundet bunner egentlig i en rekke av uheldige omstendigheter. Hadde ikke forbundets økonomiske situasjon vært så presset som den er, ville kritikken neppe oppstått. Konkurstrusselen presser dermed fram en reaksjon som faktisk kan gjøre situasjonen enda verre. Innsamlingskontrollens kritikk rammer forbundets rester av troverdighet. Rester som er gull verd i den tøffe tiden som kommer.

Ideelt sett burde Naturvernforbundet handlet annerledes. Ideelt sett burde pengene vært plassert trygt på bok. Men ved å forsøke å skjerme pengene ville man sannsynligvis oppnådd motsatt virkning: Naturvernforbundet konkurs og TV-aksjonsmidlene forsvunnet i dragsuget. Og så lenge lovverket tillater bruk av TV-aksjonsmidler som likviditetsreserve, kommer historien til å gjenta seg. Men da med en annen syndebukk.

Brasil: Kvikksølv forgifter Amazonas

Kvikksølv som benyttes til å vaske ut gull, forurenses Amazonas. Dette rammer urbefolkningen. Giften sprer seg med elva, og føres ut i hele Amazonas-deltaet.

IPS
BEAUTY LUPIYA OG JENS KRISTENSEN

Nærmere 100 mennesker, væpnet med pil og bue og spyd, tok nylig flere gullgravere til fange. Kidnapperne var fra den brasilianske stammeh Kayapo.

Indianerne krever at de ulovlige lykkejegerne skal komme seg ut av kayapofolkets skogområdet.

— Situasjonen er svært alvorlig. Indianerne truer med å drepe gullgraverne. Begge parter besitter våpen, og det har vært flere trefninger mellom dem, sier Roberto Lustosa. Han er talsmann for Regjeringens organ for indianersaker (FUNAI).

I 1993 dro en flokk væpnede gullgravere inn til grenseområdene mellom Venezuela og Brasil. Der drepte de 17 indianere som beskyttet landområdene sine.

Kvikksølv gir sykdommer

Gullgravere henter opp en blanding av gjørme, vann og små gullpartikler fra bunnen av oppdemte kulper. De bruker kvikksølvet til å skille ut gullet. Kvikksølvet flyter deretter fra disse kunstige innsjøene ut i Amazonas' mange elvearmer.

Dette resulterer i en forurensning av elver og vann der

indianerne bor. Dette kan igjen forårsake alvorlige sykdommer. Både indianere og gullgravere står i fare for å bli forgiftet. Prøver som er tatt av fiskere ved elva Tapajos, en bielv til Amazonas-elva, viser at kvikksølvnivået i kroppene deres er 300 ganger høyere enn Verdens Helseorganisasjon anbefaler som faregrense.

Fattige gullgravere

Svekket syn, håravfall, sterk hodepine, impotens og ufrivillige rykninger i arm- og benmuskulatur er symptomer på kvikksølvforgiftning.

— Giften sitter i kroppen i mange år. Det er ikke lett å kvitte seg med den. I verste fall kan det gi skader på foster, sier Dr. Fernando Branches. Han forsker på hvordan giften påvirker de som bor i området.

Mange av gullgraverne i Amazonas er så fattige at de ikke vil gi slipp på gulljakten. Gull utgjør deres eneste inntektsgrunnlag.

— Gullet er vårt liv. Hva vil du at vi skal gjøre i stedet, stjele? sier Jason da Silva.

Han er en 39 år gammel gulljeger fra gruvebyen Pocone, i det vestlige Brasil. Han er gift og har fem barn, og tjener 150 kroner uka for å grave ut gull 16 timer hver dag.

Godtar ikke Läfto-henleggelse

Naturvernforbundet mener lensmannen som skøyt den radiomerkede ungbjørnen Läfto brøt med politiinstruksen sin. Derfor bør han tiltales for bjørnedrapet.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

— Hele lensmannsetaten har vist en særdeles uproff holdning til noe de feilaktig anså som et problem, sier Naturvernforbundet Arne Flor om fellingen av bjørnen Läfto.

Läfto ble skutt av en lensmannsbetjent i Åmli 17. april under påstand om nødverge. Naturvernforbundet mener det ikke var tilstrekkelig grunnlag for dette og anmeldte saken umiddelbart. Nå har Agder statsadvokatembete henlagt saken. De kan ikke se at lensmannen har gjort noe straffbart.

Arne Flor, som er rovvilt-ansvarlig i Naturvernforbundet i Aust-Agder, har gjennomgått alle vitneutsagnene i saken. Politiets Særskilte etterforskningsorgan (SEFO) har ikke belyst mangelen på preventive tiltak fra politiets side godt nok, mener han.

ikke i samsvar med sin politiinstruks. Han bør derfor tiltales, sier Flor.

Flor mener lensmannen har brutt med politiinstruksens paragraf 3-1 andre ledd; «Politiet skal ikke ta i bruk noe sterkere middel før mildere midler har vært forjeves forsøkt.»

— Det ble ikke innført noen form for ferdselsforbud i de områdene hvor bjørnen befant seg for å holde nysgjerrige borte eller unngå konflikter. Det til tross for at store grupper mennesker oppsøkte bjørnens tilholdssted dagene før den ble skutt. Läfto viste aldri tegn til å være i aggressiv, og ifølge obduksjonsrapporten inneholdt bjørnens magesekk kun småstein og gress. Med andre ord var han ingen trussel, sier Flor.

Fagfolk ikke hørt

Dagen før Läfto ble skutt orienterte biolog Per Espen Fjeld

en annen lensmannsbetjent i Åmli og andre involverte om situasjonen. Fjeld konkluderte med at Läfto aldri hadde vist aggressiv adferd, men at han var nysgjerrig og likegyldig. Også vilforvalter Lyngstad hos Fylkesmannen sier at Läfto ikke opptrådte aggressivt.

Denne informasjonen nådde aldri betjenten som skøyt. Han har heller ikke forsøkt å innhente slik informasjon selv. Dette til tross for at han ifølge egen advokat bekrefter å ikke ha faglige forutsetninger for å kunne bedømme om det kunne oppstå en faresituasjon dersom bjørnen på ny oppsøkte folk.

— Dersom denne informasjonen var blitt anvendt, kunne problemet med bjørnens nærvær vært løst, mener Arne Flor.

Trekkplaster

Lensmannen som skøyt Läfto har i avhør sagt at han vurderte bjørnen som en fare for allmennheten.

— Publikum befant seg et annet sted for øyeblikket, og jeg følte at det derfor hastet med å ta en beslutning, sier lensmannen.

På spørsmål om han ikke kunne få vekk menneskene,

svarer han at dette umulig. Bjørnen var som et trekkplaster på menneskene.

Kan skape presedens

— Har lensmannsbetjenten rett og slett vært litt for ivrig med avtrekkeren?

— Det vil ikke jeg kommentere, men jeg kan jo fortelle at jeg har fått flere telefoner fra utenforstående folk i Åmli som har sagt at denne betjenten har en nokså sterk interesse for våpen, sier Flor.

I SEFOs rapport går det fram at lensmannsbetjenten benyttet sitt eget gevær da han skøyt Läfto. SEFO har i sin rapport også ofret noen sider på å stille spørsmål ved bruk av private våpen kontra tjenestevåpen. Dette er imidlertid ikke gjort noe poeng av i konklusjonen.

— Hvorfor er Läfto-saken så viktig for Naturvernforbundet?

— Hvis politiet slipper unna med å pårope seg nødverge på så tynt grunnlag som dette, vil det bli svært enkelt å ta livet av såkalte skadedyr. Derfor er denne saken av svært viktig prinsipiell betydning, sier Flor. ■

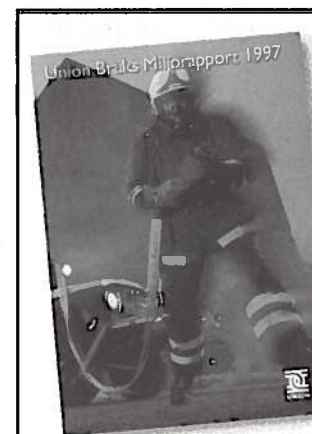

Sandefjord - Strømsdal

Sandefjord. Tel. 33 46 08 00. Fax 33 46 25 08. Strømsdal. Tel. 0526 - 150 70. Fax 0526 - 146 09

A/S Norske Shell

Vi sender miljørapporten til deg!

Kontakt A/S Union, Skien, informasjonsavdelingen.
 Tlf.: 35 58 50 00. Fax: 35 58 51 00.
 E-mail: skf@unionco.no

A/S Union (Union Co.), PB. 66, 3701 Skien

EIDSVOLL KOMMUNE
 LANDBRUKSKONTORET

SANDEFJORD KOMMUNE

Høstens kart er modne

Syklister, skiløpere og fotturister kan glede seg over mye nytt fra Statens kartverk i høst. Informasjon om natur og miljø er en viktig del av de nye kartene.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Statens kartverk har produsert en serie nye turkart over norske fjellområder. Turkartene er i målestokk 1:50 000 og inngår i Kartverkets turkartserie.

De nye turkartene omfatter Jotunheimen Vest, Jotunheimen Øst, Ringebu, Reineskarvet og Hedemarksvidda.

Fjellet forandres

I utgangspunktet skulle man kanskje ikke tro at det var særlig mye som forandret seg i Jotunheimen i løpet av noen tiår. Det er det så absolutt, ifølge Tom Karlsen ved Statens kartverk på Hønefoss.

— Det er faktisk utrolig mye som forandrer seg. Ikke minst når det gjelder turløyper. Turistforeningen, kommunene og

turistkontorene er viktige bidragsytere når det gjelder å oppdatere denne informasjonen, sier han til N&M Bulletin.

Jotunheimen bedre tilrettelagt

De nye kartene over Jotunheimen utgjør et viktig supplement til tidligere turkart som bare har eksistert i målestokk 1:100 000.

— De nye kartene vil være mer detaljerte og lettere å gå etter for folk flest, sier Karlsen.

Jotunheimen Øst dekker området mellom Årdal, Turtagrø, Nørdstedsseter og Visdalen og vestre delen av Bygdin.

Jotunheimen Øst dekker

området mellom Visdalen og vestre deler av Bygdin til Sjødalen og Hindsæter.

Mye miljøstoff

I tillegg til et detaljert kartgrunnlag inneholder de nye kartene mye informasjon om naturgrunnlag, bruk av fjellet, sjeldne arter, verneområder osv.

Informasjon om natur og miljø er viktig på kart ifølge Karlsen.

— Dette er informasjon Statens kartverk prioriterer og som vil bli oppdatert jevnlig på fremtidige kart, sier han.

umoe olje og gass

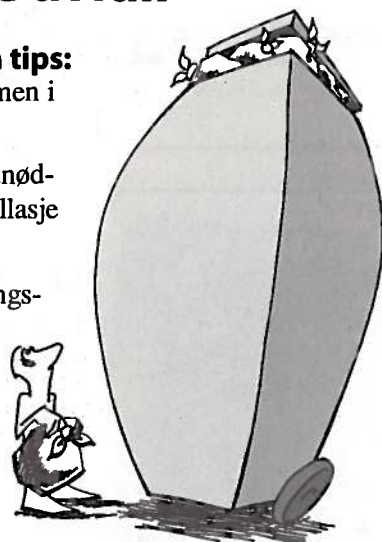
NOVARTIS

Trondheim kommune
Miljøavdelingen
Avfallsseksjonen

Det er enkelt å skape mindre avfall

Her er noen tips:

- Stopp reklamen i postkassen
- Legg igjen unødvendig emballasje i butikken
- Unngå engangsprodukter

Har du spørsmål?
Ring oss på telefon: 72 54 69 41 – 72 54 69 35

HELLIK TEIGEN AS
Jern og metallforretning

*Gjenvinning av
bilvrak, hvitevarer,
datautstyr og alle andre
typer stål og metaller.*

Hellik Teigen AS
Postboks 2, Loesmoveien 1
3301 Hokksund
Tlf: 32 75 36 22 • Fax: 32 75 44 84

Atomkraft mot år 2000

Hva skjer med datastyrte atomkraftverk ved årtusenskiftet? Hva slags nyttårsraketter sender russerne opp om halvannet år? Ekspertene er rolige. Bellona er betenkt.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Store og små bedrifter, offentlige institusjoner og organisasjoner ser med spenning og gru fram mot årtusenskiftet. Spørsmålet er hva som skjer med data-maskinene når kalenderen viser første januar og årstallet begynner på tju i stedet for nitten.

Mer alvorlig enn kluss i folkeregistret eller Naturvernforbundets medlemslister er det dersom atomindustriens data-maskiner skulle finne på noen sprell.

Kan skrus av

Svensk Kjernkraft Inspeksjon (SKI) har i løpet av våren og forsommeren bestilt utredninger fra samtlige av landets kjerne-kraftverk for å finne ut hvordan verkene er forberedt på årtusenskiftet. Ved samtlige av

landets kjerne-kraftverk pågår det nå ulike prosjekter for å identifisere, teste og utrede ulike sikkerhetsfunksjoner.

Informasjonssjef i SKI, Anders Jørle, er ikke bekymret for nyttårsaften om halvannet år.

— Det er klart vi tar det alvorlig, men vi er i ferd med å utføre omfattende utredninger og tester for alle våre kjerne-kraftverk og vi er godt forberedt på dette, sier han til N&M Bulletin.

Jørle framholder at et kjerne-kraftverk heller ikke kan gå amok slik mange tror.

— Går noe galt skurrer man kort og godt av reaktoren, sier han.

Flere fell funnet

De svenske testene har avslørt flere feil på atomkraftverkene. I Oskarshamn 3 avslørte «år 2000-testene» at reguleringen av kjølevannet ikke fungerte som det skulle.

SKI understreker imidlertid at feilen ble oppdaget ved en test og at det berørte systemet ikke er et sentralt sikkerhetssystem.

Hva med Russland?

Thomas Nilsen i miljøstiftelsen Bellona er ikke like beroliget som ekspertene. Det er imidlertid russiske kjerne-kraftverk han skjeler mest til når det gjelder sikkerhet.

— Det er et paradoks ute og går her. De fleste av de russiske atomkraftverkene er gamle og styres analogt. Det vil si at de i utgangspunktet ikke har data-teknologi som skulle gi problemer i forbindelse med årtusenskiftet, sier han.

Problemet er, ifølge Nilsen, at vestlige land har forsynt russiske kjerne-kraftverk med datastyrte sikkerhetsutstyr.

— Eksempelvis er det levert sikkerhetsutstyr fra Halden-reaktoren til det russiske Kola-kraftverket. Halden-reaktoren har tenkt å stenge ved overgangen til år 2000.

Det har neppe det russiske Kola-kraftverket. Tvert i mot har det russiske Atom-ministeriet uttalt at år 2000-problematikk skal man se på i år 2000.

Raketter

Nilsen er minst like spent på hva slags nyttårsraketter russerne vil sende opp nyttårsaften år 2000. Innen russiske rakett- og forsvarssystemer er det store mengder datateknologi involvert.

— Det er selvsagt helt umulig for vanlige mennesker å få innsikt i og bedømme dette. Men Pentagon har uttrykt sin sterke bekymring, sier Nilsen.

PVC stadig populært

PVC har vært svært etterspurt i sommermånedene, melder Hydro Profil. På bakgrunn av den urolige økonomiske situasjonen i Asia den siste tiden, er Hydro spesielt overrasket over etterspørselen derfra på PVC til beskyttelseshansker. Til tross for høy etterspørsel har imidlertid ikke produsentene lyktes med prisøkninger. Hydro regner med at PVC-etterspørselen fortsatt vil holde seg høy utover høsten.

Toalettpapir?

Gjennom å lage masse av fire kilo elgbæsj klarte svenske forskere å lage 400 papirark i A4-format, melder Dagsavisen.

Sjelden gjes(s)t

Norges første eskimogås er observert, melder bladet Vår Fuglefauna. Den eksotiske gjesten ble sett i Verdal i Nord-Trøndelag i mai. Den oppholdt seg sammen med en snøgås.

Støtt Norges
Naturvernforbund

Tett i pappen?

Den knøttlille esken rundt nesesdråpene Otrivin utgjør 18 tonn søppel i året. En nesesdråpe i søppelhavet kanskje, men legemiddelindustrien hevder EU-regler tvinger dem til å sløse.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Vi drukner stadig i søppel. Mye kan synes unødvendig. For noen år siden ble esken rundt tannkremtuben nærmest et symbol på unødvendig og idiotisk emballasje. Etter et iherdig forsvar av emballasjepolitikken fra tannkremprodusentenes side endte

det med at den lille esken forsvant.

Dumt — og nødvendig?

At problemene med tilsynelatende unødvendig emballasje ikke er løst, symboliseres godt med den lille esken som emballerer nesesdråpene Otrivin. Eskene utgjør ikke mindre enn 18 tonn papp i året. Dumt, men

nødvendig ifølge avdelingsdirektør Eivind Amb hos firmaet Novartis som produserer og selger Otrivin.

Krav om esker

— Uten esken får vi ikke lov til å selge Otrivin eller andre legemidler. Nye EU-regler gir oss ikke noe valg, sier han til N&M Bulletin.

Ifølge Amb er det krav om pakningsinnlegg med bruksanvisning som tvinger legemiddelprodusentene til å ha eske rundt samtlige produkter. Det er ikke plass til bruksanvisning på tuber og flasker.

Gir ikke opp pukkverket

I sommer sa Miljøverndepartementet definitivt nei til pukkverk i Hereiane i Jondal. Avgjørelsen er endelig og kan ikke ankes, men utbyggerne gir ikke opp.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Planleggingen fra vår side fortsetter som før. Vi regner med at saken etterhvert kommer opp til politisk behandling i Stortinget. Når det skjer, setter vi vår lit til at Arbeiderpartiet sørger for å gjøre om vedtaket, sier styreformann Bjarne Skutvik i Hardanger Rock Company (HRC).

Styrelederen i HRC nekter altså å gi opp planene om å etablere et av Norges største pukkverk ved innseilingen til Hardangerfjorden i Hereiane. Det til tross for at Miljøverndepartementet etter flere runder

med saken og befarung i området, tidligere i sommer sa definitivt nei til kommunedelplanen som åpner for pukkverket. Dermed blir den påtenkte pukkverks-tomta definert som landbruk-, natur- og friluftsområde. MDs vedtak er endelig og kan ikke ankes.

Miljøvennlig steinbrudd?

— I prinsippet er vi også hundre prosent tilhengere av å verne kulturlandskap. Derfor har vi også tatt spesielle hensyn under planleggingen av pukkverket. Vi hadde aldri drømt om at dette skulle defineres som nasjonalt særskilt verdifull natur og møte så stor motstand. Hvis folk visste

hva vi virkelig planlegger, tror jeg motstanden mot pukkverket hadde vært langt mindre, sier Skutvik.

Han forsikrer om at selskapet også har full kontroll over støy- og støvproblematikk.

I konsekvensutredningen HRC nå jobber med å ferdigstille har de datamanipulert bilder for å vise hvordan bruddet vil ta seg ut. Skutvik mener bildet som er gitt av det planlagte steinbruddet i media er feilaktig.

— Det vil slett ikke bli et åpent sår i landskapet slik mange har sagt. Åsen i forkant vil vi bevare slik at man ikke skal se bruddet fra fjorden. Inne i selve bruddet planlegger vi å sprengre ut etter et såkalt trappeprinsipp; det vil si at vi sprenger oss nedover fra toppen og etterlater avsatser i landskapet som senere skal gjenplantes, sier Skutvik.

Neppe ny plan

Klaus Rasmussen har stått i

spissen for den lokale motstandsaksjon mot pukkverksplanene. Han jubler over departementets vedtak og regner med at pukkverksplanene nå er avfeid en gang for alle.

— Selv sagt kan kommunen gå på en ny runde med omregulering, men det er svært tidkrevende og vil neppe slå annerledes ut enn det gjorde nå. Vi må anse dette som en seier, slår Rasmussen fast.

Heller ikke Jondals rådmann Per Eikeland tror kommunen vil gå på en ny runde med reguleringsplan med det første.

— Hva vi foretar oss nå er helt åpent, men det vil ikke bli diskutert før formannskapet møtes i slutten av august. Likevel må jeg si at det virker mest sannsynlig at en eventuell ny kommunedel-prosess vil gi samme resultatet. Akkurat nå tror jeg ikke vi vil gå på en ny runde, sier Eikeland.

FN overrasket over katastrofer

Antall naturkatastrofer øker drastisk. Dette har tatt FN fullstendig på senga. Organisasjonen har i år satt av færre midler til økologiske katastrofer enn tidligere.

IPS
THALIF DEEN

— Gigantiske katastrofer rammer store regioner. Det må settes av mer penger til hjelpetrengende i de rammede områdene, sier FNs generalsekretær Kofi Annan.

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) klager over ikke å ha fått mer enn halvparten av det planlagte årsbudsjettet på over åtte milliarder kroner. UNHCR er en av verdens største bidragsyttere ved menneskelige krisesituasjoner.

Heller ikke andre hjelpeorganisasjoner ser ut til å gå i

takt med utviklingen. I 1994 ble 21 milliarder kroner satt til side for naturkatastrofer. Den gang ble 80 prosent av pengene brukt til det de var ment til. Tre år senere, i 1997, hadde beløpet falt til 13 milliarder. Da ble bare litt over 60 prosent av pengene brukt.

— UNHCR er nesten helt avhengig av frivillige bidrag for å kunne finansiere sine aktiviteter. Vi får mindre hjelp enn før, og det er umulig å si noe om hvor mye vi kommer til å få framover, kommenterer Sadako Ogata, leder av UNHCR.

Problemene står i kø for FN. Flodbølger i det sørlige Afrika og i Sør- og Midt-Europa, skogbranner i Indonesia og Brasil, jordskred i Latin-Amerika og i Karibia, tørke i Nord-Korea og Sudan og jordskjelv i Iran har alle herjet i løpet av det siste året.

I de 12 siste månedene har

FN hjulpet hele 51 medlemsland med å takle 77 økologiske katastrofer. Krigs- og konflikt-områder blir ekstra hardt rammet når naturkatastrofer inntreffer, men naturen alene er årsak til flere krisesituasjoner enn tidligere.

Første miljøsak opp for retten

Miljøkriminalitet kommer for første gang opp for retten i Bolivia. Pantasjeeieren Guabriá er tiltalt for å ha dumpet avfall og ødelagt alt liv i deler av elva Piraf.

Det er seks år siden den bolivianske miljøloven ble vedtatt. Nå skal den for første gang prøves i retten.

Guabriá eier sukkerplantasjer øst i Bolivia. I sommer ble det dumpet 82 000 kubikkmeter

flytende avfall fra hans plantasjer i elven Piraf. To dager etter dumping døde 80 tonn fisk i den forurensede delen av elva. Mange mennesker, som bor langs elva, mistet sitt levebrød etter miljødeleggelsen.

Hvis plantasjeeieren blir dømt, risikerer han mellom ett og fire års fengsel i tillegg til at han må gi økonomisk kompensasjon for skadene han har påført miljø og mennesker.

La oss avsløre noen hemmeligheter...

Det er mange som ikke er klar over at Esso er en av hovedaktørene på norsk sokkel og har vært det helt fra starten, som ikke aner at det var Esso som boret de aller første letebrønnene og som hentet opp de første literne med Nordsjøolje. Ikke det at vi har holdt det hemmelig. Vi har bare vært så opptatte av fremtiden, av å fravriste Nordsjøen dens hemmeligheter gjennom aktiv leteboring, av å utnytte potensialene i de ressursene vi har påvist. Nå investerer vi mer enn noen gang, har større reserver enn noen gang. Esso kommer til å være en stor aktør på norsk sokkel langt inn i neste årtusen.

Besøk vår stand nr. C333 på ONS.
Der avdekker vi hemmelighetene i Utsira-høyden.
www.esso.norge.no

Esso
Operatør for Balder og Jotun

A Company in the DNV Group

DRAMMEN SKIPSREPARASJON AS
P.O. Box 716 • Brevpost 0807-0800 Drammen • Norway
Tlf: 47 58 00 60 59 Fax: 47 58 01 30

PRØV OSS VED:

- Oppdraget ditt er et stort skipsreparasjonsprosjekt
- Fastslåelse/oppdraget av bygget
- Fastslåelse/oppdraget av bygget
- Børsting
- Maling
- Anleggskontroll/Klaring
- Innredning
- Riktige

FLYTEDOKK 1: 24000 m² 2400 m²
FLYTEDOKK 2: 24000 m² 2400 m²
FLYTEDOKK 3: 24000 m² 2400 m²

WILHELMSEN LINES

THE LINE OF YOUR CHOICE

Wilhelmsen Lines AS
Postboks 23, 1324 Lysaker

Telenor

Telenor Miljødivisjon
En synlig og kraftig miljøprofil i samfunn og marked

Telenor skal bidra aktivt til en bærekraftig samfunnsutvikling ved å:

- framstå som en ledende miljøbedrift
- kontinuerlig forbedre sin miljøinnsats
- hjelpe kundene til å bli mer miljøvennlige

For å ivareta viktige miljøoppgaver i Telenor og i samfunnet utenfor har Telenor AS opprettet

Telenor Miljø AS
Spørsmål? – mer informasjon i tlf.: 33 35 65 76 Fax: 33 31 42 62

Småbrukarlaget støvsuger miljø-miljøet

Flere sentrale miljøfolk er ansatt i Norges Bonde- og Småbrukarlag. To er tidligere ledere av Natur og Ungdom. Den tredje heter Aina Edelmann.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Aina Edelmann, Åsne Berre Persen og Lars Haltbrekken har flere ting til felles. De er sentrale i miljøbevegelsen og samtidig nyansatt i Norges Bonde- og Småbrukarlag. Åsne Berre Persen og Lars Haltbrekken har begge vært ledere av Natur og Ungdom og har fartstid fra Naturvernforbundet og Fellesaksjonen mot gasskraftverk. Haltbrekken skal lede en kampanje med sikte på å få ungdom inn i landbruket. Berre Persen er ansatt som ny redaktør i organisasjonens avis.

Edelmann tilbake

Aina Edelmann er tidligere leder av Bonde- og småbrukarlaget.

Etter halvannet år som fagkonsulent i Naturvernforbundet vender hun tilbake til gamle tufter. Også hun for å jobbe med rekruttering av ungdom til landbruket. I tillegg skal hun være rådgiver på området trygg og økologisk matproduksjon. Det vil si alt fra giftbruk til jordvern.

Hvordan det blir å være ansatt et sted man tidligere har vært leder, vet hun ikke ettersom hun ikke har prøvd det før.

— Jeg skal i hvertfall ikke bli syvende mor i huset, sier hun til N&M Bulletin.

Brobygger

Edelmann mener Norges Bonde- og Småbrukarlag er den eneste jordbruksorganisasjonen som kobler matproduksjon og miljøvern, og som virkelig

mener noe med det.

— Organisasjonen tør å ta inn miljøvernere, og den består av folk som vil noe, sier hun.

Edelmann er opptatt av brobygging og dialog mellom primærnæringene og miljøbevegelsen. Rovdyrpolitikk er et av områdene hvor frontene må flytte seg, mener Edelmann. Som styreformann i Norsk institutt for naturforskning har hun erfart at begge sider velger de forskerne de er mest enig med. Og at «de verste» på begge sider støyer mest.

— Her er det viktig med dialog. Jo større uenighet, jo mer dialog, sier hun.

Friskere og bedre

Fungerende generalsekretær i Bonde- og småbrukarlaget, Jan Petter Løvstad, er storfornøyd med «fangsten», som han karakteriserer som «tre inner-tiere».

— Ja, vi er kjempefornøyd. At vi skulle få tre så bra folk hadde jeg virkelig ikke trodd. Vi

er ikke lønnsledende — vi er avhengig av folk som vil noe. Nå får vi en friskere avis og en bedre organisasjon, sier han.

For noen år tilbake ville en tilstrømning fra miljøbevegelsen til landbruket kanskje vakt større oppsikt enn den gjør i dag. Løvstad tror EU-kampen var en viktig brobygger mellom de to partene. På spørsmålet om det er tilfeldig at ledende miljøvernere går til Bonde- og Småbrukarlaget, svarer Løvstad slik:

— Det var tilfeldig at de var tilgjengelige for oss. Det skyldes tilstanden i Naturvernforbundet og flere andre forhold. Vi har imidlertid samarbeidet med Natur og Ungdom i flere år gjennom prosjektet Grønt Spa'tak. Jeg vet i tillegg at på NU-landsmøtene diskuteres matpolitikk og veterinærdirektiver som den største selvfølgelighet. Når vi også har mye av det samme grunnsynet er ikke ansettelsene tilfeldige, sier han.

Amfibiegåten løst?

Verdens amfibier utryddes i et stort antall. Årsaken er en sopp, men froskeforskerne kan ha skylden.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Padder, frosker og andre amfibier over hele verden forsvinner i et alarmende antall. Årsaken har til nå vært en gåte for forskerne. Nye undersøkelser tyder på at dyrene dør av en sopp som er ny og fullstendig ukjent for vitenskapen. Det antas at soppen, som ofte dekker bena og undersiden hos amfibiene, hindrer dem i å puste. Dette fordi

amfibier, som vi mennesker, er avhengige av at huden puster.

Mange arter borte

Så langt har soppen, som foreløpig ikke har noe vitenskapelig navn, utryddet ti froske- og paddearter på like mange geografiske områder i Australia, ifølge bladet New Scientist.

Videre er syv arter utryddet på to lokaliteter i Panama, en paddeart er forsvunnet i California og seks froskearter

har forsvunnet i amerikanske dyrehager og akvarium.

— Det er ingen tvil om at vi har med et globalt fenomen å gjøre, sier veterinær og patolog Allan Pessier ved National Zoological Park i Washington.

Foreløpig er vitenskapen usikker på om soppen er hovedgrunnen til at amfibiene dør eller om den bare dreper dyr som er svekket av andre faktorer.

Spres av forskere?

Det store spørsmålet for forskerne er imidlertid hvorfor soppen slår til på vidt forskjellige steder over hele verden. Svaret på dette kan ligge rett for nesen, for ikke å si under føttene på verdens

amfibiexperte. En teori går nemlig ut på at amfibieforskere som reiser fra den ene sumpen til den andre bringer soppen med seg.

Nye regler for rengjøring av klær, kjetretøy, feller og annet teknisk utstyr skal bidra til å stoppe spredningen. Så i stedet for å klø seg i hodet bør forskerne altså tørke av seg på bena.

Støtt Norges
Naturvernforbund

Ukjent hormonhermer fra oljeraffinerier

Avløpsvannet fra Essos oljeraffineri på Slagentangen gir hormonforstyrrelser hos fisk.

N&M Bulletin
TOM ERIK ØKLAND

En hovedfagsoppgave gjort av Marie Louise Wiborg ved Biologisk Institutt på Blindern viser at laks og regnbueørret blir hormonforstyrret når de utsettes for avløpsvann fra raffineriet. Prosjektet utsatte fisk for vari-erende konsentrasjoner av avløpsvann. Ved store konsentrasjoner økte fiskens produksjon av proteinet vitellogenin og Zona

radiata-proteiner. Dette beviser at fisken har blitt utsatt for østrogenhermende forurensning.

Ukjent forurensning

Liknende effekter har tidligere blitt påvist hos fisk som utsettes for vann fra kommunalt avløp. Hovedfagsoppgaven viser at også oljeraffinerier slipper ut hormonhermende forurensning, selv om de har installert renseanlegg for avløpsvannet.

Det hovedfagsoppgaven ikke gir svar på, er hvilken forurensning som gir hormonforstyrrelsene. Funnet vil være ekstra betenkelig hvis forurensningen er tungt nedbrytbar. Da kan hormonhermeren oppkonsentreres i næringskjeden.

Det er også viktig å finne ut om forurensningen stammer fra selve råoljen, eller oppstår under rensingen av avløpsvannet. Dannes forurensningen under rensprosessen, kan det være vanskelig å fjerne den.

Videre undersøkelser

Øyvind Sundberg, HMS-ansvarlig ved Essos raffineri på

Slagentangen, kan fortelle at Universitetet i Oslo vil jobbe videre med funnet.

— En av teoriene er at hormonforstyrrende stoffer kan bli dannet ved all slags biologisk nedbryting, forteller Sundberg.

Raffineriet renser avløpet sitt i tre trinn. Det siste rensetrinnet er biologisk, og fjerner oppløst olje fra vannet.

— Foreløpig mener Universitetet i Oslo at funnet ikke avdekker et stort miljøproblem. Hvis dette synet endres, vil vi vurdere om det kan gjøres tiltak for å forhindre forurensningen, sier Sundberg.

— Feil at enigheten rakner

Enigheten som ble oppnådd mellom skogelere og naturvernere i Levende Skog er ikke i ferd med å rakne slik det er blitt hevdet i Nationen.

— Likevel må vi kunne kritisere de sidene av Levende Skog som ikke er bra nok, sier Thor Midteng i Naturvernforbundet.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

— Vi står fortsatt ved den konsensus som ble oppnådd i Levende Skog-prosessen når det gjelder standardkrav og praktisk tilrettelegging for sertifisering av skog. Det stemmer ikke at vår enighet med skogelene er i ferd med å rakne, forsikrer Thor Midteng i Naturvernforbundet.

Resirkulerer argumenter

I avisa Nationen hevdes det at Naturvernforbundet gjennom en kritisk uttalelse til Landbruksdepartementets nye miljøforskrift for skogbruket — som er utarbeidet uavhengig av Levende Skog, underkjenner standardene fra Levende Skog.

— I vår høringsuttalelse til Landbruksdepartementet gjentar vi de krav og argumenter vi startet med i Levende Skog-forhandlingene. Forhandlinger dreier seg som kjent om å gi og ta. Dermed bør det ikke være overraskende at vi ikke er godt nok fornøyd med resultatet av Levende Skog. Vi må fortsatt ha lov til å argumentere for våre primære synspunkter, sier Midteng.

At Nationen spekulerer i at Levende Skog-enigheten er i ferd med å rakne, mener han må stå for avisa og journalistens regning.

— Se til Sverige

Midteng legger imidlertid ikke skjul på at naturvernerne ønsket

seg bedre standarder enn det som er oppnådd i Levende skog, men at det likevel var viktig å påvirke resultatet i mest mulig miljøvennlig retning.

— Hadde vi stått på utsiden, ville sannsynligvis standardene vært dårligere enn de tross alt ble, sier han.

— Hvorfor er ikke Levende Skog bra nok?

— For det første er ikke kvaliteten på alle standardene gode nok. Men det store og uvisse spørsmål er hvilket nivå skogelene vil legge seg på for å dokumentere miljøvennlig skogbruk. Vi krever at selve skogbehandlingen skal sertifiseres etter det internasjonale FSC-

systemet, sier Midteng. Miljøbevegelsen, både internasjonalt og nasjonalt, vil ikke godta sertifisering etter ISO-systemet slik mange skogeiere foreslår.

På en rekke vesentlige områder mener Midteng at Norge bør bruke de svenske standardene som modell for norsk skogbruk. I Sverige er FSC-sertifisering allerede innført på en rekke eiendommer.

— Svensk og norsk skogbruk har svært mange fellestrekk. Da er det også naturlig at standarder for hva som er miljøvennlig og sertifisering for å dokumentere dette er nogenlunde likt, sier Midteng.

Skogelene negative

Skogeiernes egne organisasjoner går også kraftig imot Landbruksdepartementets nye miljøforskrift. Argumentasjonen er dog noe annen enn naturvernens; Skogelene mener nemlig miljøhensyn i skog-

bruket blir ivaretatt nettopp gjennom enigheten som er oppnådd i Levende Skog.

Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning er positive til den nye forskriften.

Ås-forskere beskyldes for tigerdød

En kjent tigmor, Khaura Pothi, har forsvunnet i Nepal, og to unger er funnet døde. Skylden legges på norske forskere.

IPS
SUMAN PRADHAN OG MARIT
HEIENE

Koordinatorer for det NORAD-støttede forskerteamet - professor i økologi Per Wegge ved Landbrukshøgskolen på Ås - avviser anklagene.

— På meg virker kritikken uforståelig. Men det tristeste er at den negative omtalen kan skremme NORAD fra å støtte naturforvaltning i bistands-sammenheng i framtiden, sier Wegge.

20. mars i år ble hunntigeren Khaura Pothi skutt med bedøvelsespiler av Wegges forskerteam, som deretter festet et halsbånd med en radiosender til dyret. På den måten kunne forskerne følge tigrers bevegelser ved hjelp av radio-signaler.

— Tigreren oppførte seg helt normalt etterpå, så alt lot til å være i orden, sier Wegge. Han legger til at tigreren ble observert sammen med to unger fem dager senere.

Tre uker etter mistet imidlertid forskerne radio-signalerne fra tigreren og har ikke hørt noe siden.

Senere, i løpet av mai, ble to tigerunger funnet døde.

Trolig har de sultet i hjel.

Ifølge Development Today (DT), et uavhengig nyhetsbrev om nordisk bistand, handel og miljøspørsmål, kommer de sterkeste anklagene mot de norske forskerne fra tigerforsker Chuck McDougal. Han mener de døde tigerunger tilhørte Khaura Pothi. Den sterkeste kritikken går ut på at det norske forskerteamet bedøvet en mor med unger. Små tigerunger trenger en mor i topp form til å skaffe mat for seg, og McDougal legger skylden på de norske forskerne for de døde ungtigrene.

«Uvesen»

I juni sendte McDougal et brev til generaldirektøren i Direktoratet for nasjonalparker og naturvern (DNPWC) i Kathmandu. I brevet klaget McDougal over forskningen til Wegge og hans team. Ifølge Development Today skriver han om «talløse forsøk på å skyte piler på tigre», og mener at «tigrene gjennomlevde mye stress i løpet av denne prosessen».

Mange regner McDougal som en av Nepals fremste tigerforskere. Han har også bakgrunn fra et omdiskutert turistprosjekt, Tiger Tops, som etter hvert ble stoppet. Der ble bøffelkalver

brukt som åte for tigre for at turister skulle få en dramatisk naturopplevelse.

«Underlig kritikk»

— På meg virker hele kritikken fra McDougal ganske underlig, sier Wegge til IPS.

— Bedøving med piler har vært brukt i tigerforskningen i Nepal siden slutten av 1970-tallet, og med stort hell. McDougal kjenner svært godt til dette. Hvis McDougal mener slik bedøvelse er en stor belastning for dyrene, er det rart han ikke har sagt noe før.

— Det er klart man ikke skal bedøve mødre med små unger, sier Wegge. — Da ligger ungene hjemme mens mor jakter, og en bedøvelse vil holde mor borte fra ungene lenger enn normalt. Da kan de risikere å bli drept av en hanntiger som ikke er faren deres.

Wegge understreker imidlertid at ungene til Khaura Pothi var 8-9 måneder gamle og omtrent to tredeler av voksen størrelse.

— Mødrene til så gamle unger har blitt bedøvd flere ganger før uten problemer. Også halv voksne unger er blitt bedøvd uten vanskeligheter.

Han påpeker dessuten at hvis noe hadde skjedd som følge av bedøvelsen, ville det ha skjedd med én gang, og ikke ukesvis etterpå.

— Vi vet heller ikke sikkert verken at tigmoren er død eller at de døde ungene var hennes,

men dette er klart det mest sannsynlige, sier Wegge.

Bedre levkår

Wegge mener McDougal kan ha andre motiver enn de faglige for sin kritikk, blant annet at han ønsker monopol på tigerforskningen i Nepal.

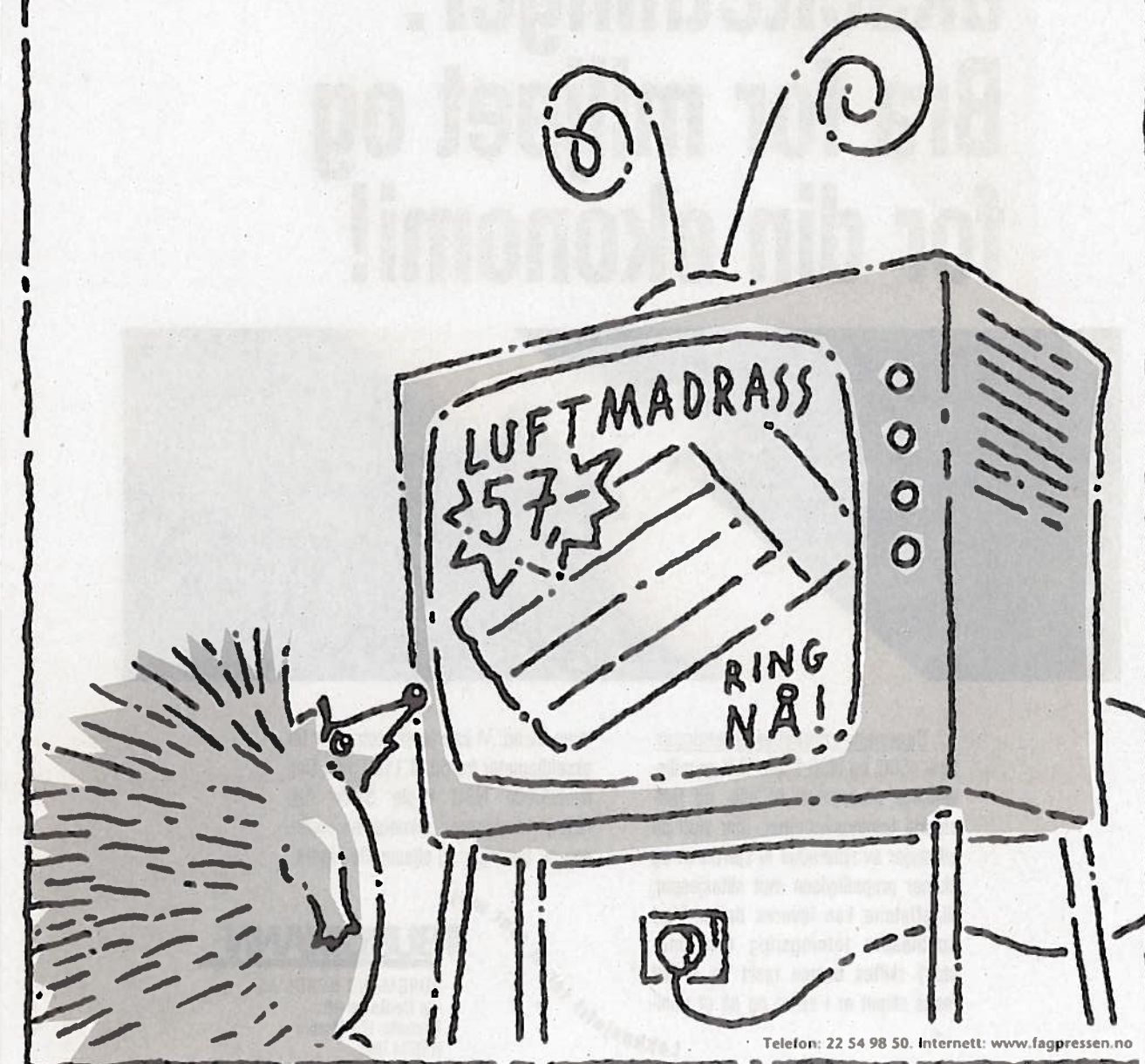
— Det virker på meg som det er en kampanje på gang for å lage problemer for dette prosjektet. Det er ekstra skuffende fordi jeg har oppfattet McDougal som en ryddig og svært dyktig tigerforsker, sier han.

Landbrukshøgskolen på Ås har i flere år vært involvert i arbeid i Nepal, og NORAD har støttet flere av prosjektene. Et formål er bedre levkår for lokalbefolkningen rundt nasjonalparker der prosjektet foregår, et annet er å skape høyere bevissthet om miljøspørsmål.

Professor Wegge har arbeidet i området i over ti år, men tigerprosjektet begynte først i november i fjor. Prosjektet er del av et femårsprogram som har som hensikt å styrke Direktoratet for nasjonalparker og naturvern i Nepal.

Målet er å ruste opp Direktoratet til å forske omkring og lage retningslinjer for bevaring av genetisk mangfold. En viktig del av mangfoldet er Nepals stamme på knapt 200 Kongelige bengaltigre. ■

Bruker du opp reklamebudsjettet ditt på å treffe flere enn du har behov for?

Telefon: 22 54 98 50. Internett: www.fagpressen.no

fagpressen[®]

NORGES MEST TREFFSIKRE MEDIEKANAL

**Vi støtter
Naturvernforbundet
anonymt**

VESTFOLD FYLKESKOMMUNE
Borre havnevesen
Alt i sikkerhetskurs.
Tlf: 33 07 32 04 Faks: 33 07 32 05
33 07 32 14 E-post: borreh@online.no

Borre Havnevesen
Tollbugt, 2, Horten Gjestehavn
Tlf: 33 03 17 17

BULLS TANKREDER AS
JØRGEN JENSEN SHIPHOLDING AS

Drammen Havnevesen

LARVIK HAVN

NARVIK KOMMUNE
HAVNEVESENET

Ramsøy fiskeoppdrett
Laks og ørretoppdrett
Tlf: 71 51 52 11
Fax: 71 51 54 21

Vannsmurte propell- akseltetninger: Bra for miljøet og for din økonomi!

Burgmann propellakseltetninger, type 4600, og NSO Eagle EVK er miljøvennlige alternativer til olje- og fett-smurte tetningssystemer. Gjør slutt på lekkasjer av smøreolje til sjøvannet og skåner propellhylsen mot slitasjespor. Sliteflatene kan leveres delte. Med oppblåsbar tetningsring (Pneumo-stop) skiftes delene raskt og enkelt mens skipet er i sjøen og på et mini-

mum av tid. Vi kan levere tetninger for akseldiameter fra 50 til 1.160 mm. Den nyutviklede NSO Eagle Stern Ace (EVA) kombinerer teknologien vannsmurte tetninger og oljesmurte lagere.

Lekkasjefri for et rent miljø

BURGMANN

BURGMANN NORGE AS
Ole Deviks vei 46
Postboks 175 Alnabru
N-0614 Oslo
Telefon 23 17 23 23
Telefax 23 17 23 20